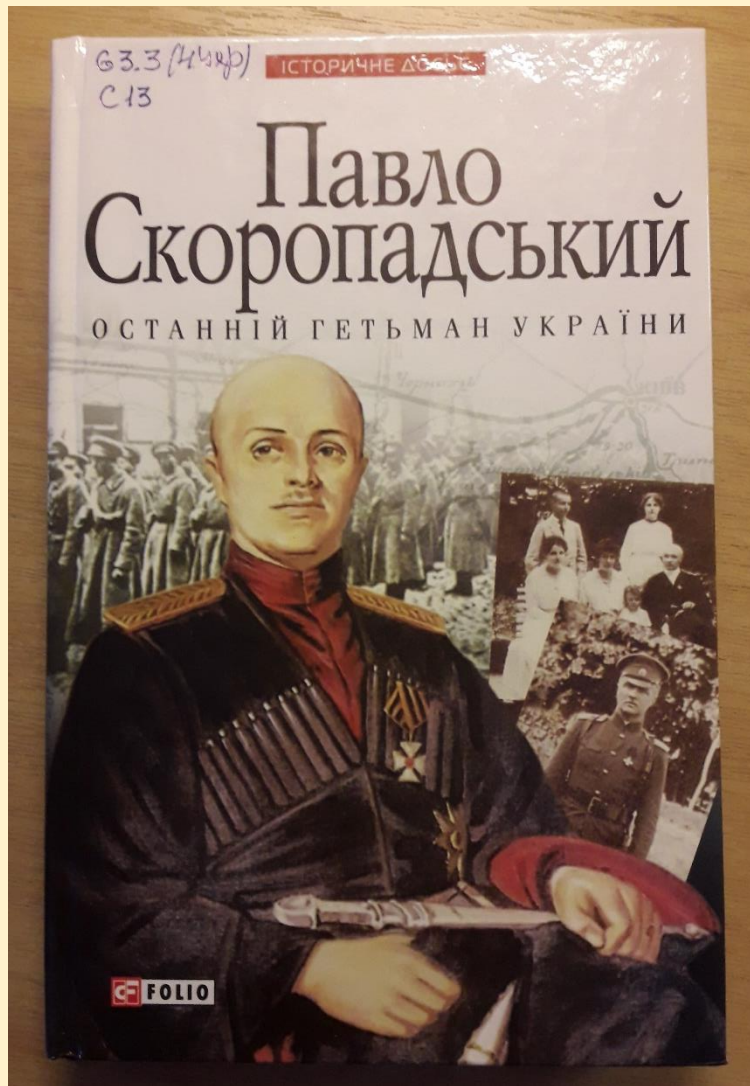

Павло Скоропадський: від корнета до генерала

Інформаційна сторінка до 150-річчя від дня
народження

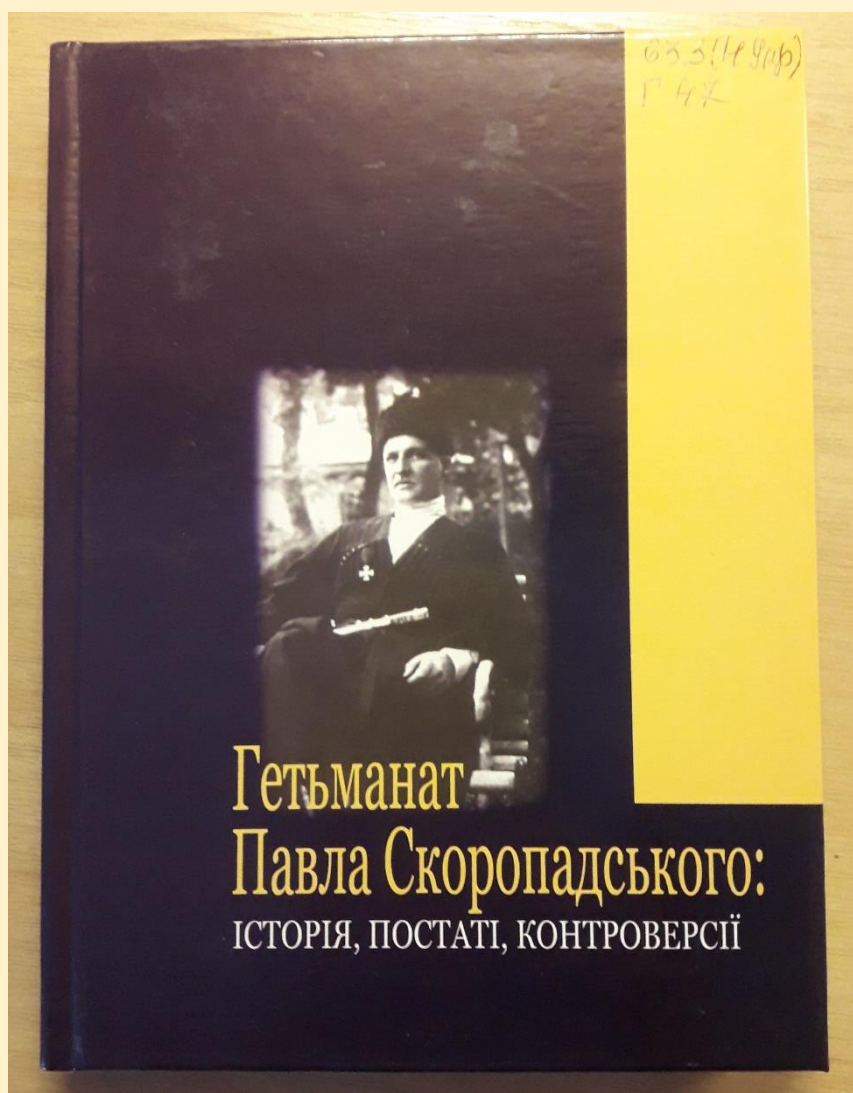
(1873-1945)

Савченко В.А. Павло Скоропадський - останній гетьман України / В.А. Савченко; худож.-оформл.: Б.П. Бублика, В.А. Мурликіна .- Харків : Фоліо , 2008 .- 380с. .- (Історичне досьє) : 16 грн.83 к.[70092]

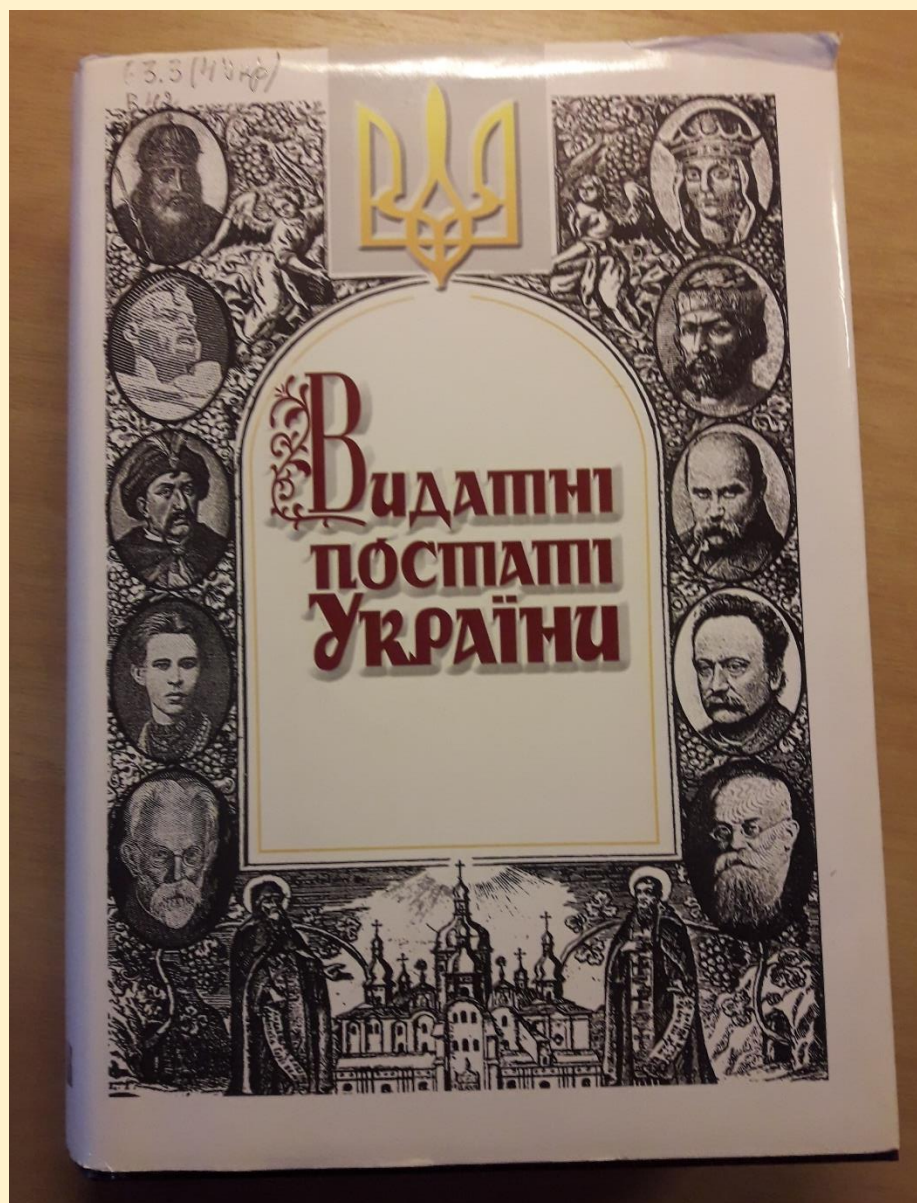
Книжка відомого історика В. Савченка присвячена Павлу Скоропадському, останньому гетьману України, діяльність якого пов'язана з бурхливими подіями епохи війни.

Кавалергард і генерал, найбагатший поміщик, плоть від плоти вищого світу Петербурга, що успішно робив кар'єру й особисто знав імператора , він волею долі став диктатором. Оцінювати гетьмана Скоропадського можна і як «лиходія», і як «праведника», але саме своєю неоднозначністю він і цікавий. Лев Троцький називав його українським Бонапартом, генерал Денікін – другим Мазепою. Ким же він був насправді? Відповідь на це питання допоможе знайти книжка, при написанні якої автор використав архівні матеріали, документальні джерела, спогади учасників подій.

Гетьманат Петра Скоропадського : історія, постаті, контroversії : Всеукраїнська наукова конференція 19-20 травня 2008 р. / відпов. ред. д-р істор. наук В.Ф. Верстюк .- К. : Видавництво імені Олени Теліги , 2008 . - 320с. .- 978-966-355-021-3 : 20 грн [71086]

В основу збірника покладено матеріали Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 90-річчю утворення Української Держави та 135-річчю від дня народження П. Скоропадського. 13.05.2016

**Видатні постаті України. : Біографічний довідник. / Щокін Г. ,
М.Ф. Головатий, В.А. Гайченко та ін. - Київ , 2004 .- 872 : 280.00
грн. [69841]**

У пропонованому біографічному довіднику подано опис життя і творчості понад 200 видатних осіб України, які своїми науковими, політичними та громадськими здобутками піднесли престиж нашої країни.

Стаття про Павла Скоропадського розміщена на сторінках 690-695. Подаємо інформацію про життя та діяльність гетьмана та викладаємо зміст статті з представленого довідника.

Скоропадський Павло Петрович (1973-1945)

Павло Петрович Скоропадський народився 15 травня 1973 р. в німецькому курортному містечку Вісбаден, де його мати, Марія Андріївна Миклашевська, проходила курс лікування. Дитячі роки Павла пройшли в сімейному містечку Тростянець у Полтавській Губернії. Генеалогія старовинного роду Скоропадських простежується від вихідця з Уманщини Федора Скоропадського, який воював у війську Богдана Хмельницького і загинув під Жовтими Водами.

Батько Павла, Петро Іванович, звільнився з військової служби у 1865 р., у чині полковника Кавалергардського полку, маючи за подвиги на Кавказі золотий палаш з написом «За хоробрість», орден і медалі.

Малий Павло ріс, вбираючи все краще, що було в традиціях українського козацтва, на прикладах своїх батька, дідів і всіх пращурів.

Сімейні традиції, бойове минуле його батька, наклали відбиток на свідомість юного Павла. Тому кар'єра військового хвилювала і приваблювала його з малих літ, викликаючи захоплення і поклоніння. Після передчасної смерті чоловіка у 1885 р. Марія Андріївна Скоропадська вирішує влаштувати сина Павла у віці 13 років до Пажеського корпусу – привілейованого військового навчального закладу для дітей дворянської аристократії у Петербурзі.

3 жовтня 1892 р. Павлу Скоропадському надано перший чин – стає камер-пажем.

У 1893 р. Павло Скоропадський закінчує Пажеський корпус за першим розрядом. Йому присвоюють чин корнета і призначають його для проходження служби у лейб-гвардії Кавалергардський полк, в якому колись служив його батько.

Влітку 1894 р. Павла Петровича призначають тимчасово виконувати обов'язки командира ескадрону Кавалергардського полку. А восени 1895 р. командир залишає виконувати обов'язки полкового ад'ютанта (за сучасними поняттями – начальник штабу) корнета Скоропадського. Цей факт, коли з декілька десятків молодих офіцерів полку вибір припав на Скоропадського, свідчить про те, що Павло Петрович мав добру репутацію у свого командира.

У грудні 1896 року старанний офіцер призначається на посаду полкового ад'ютанта Кавалергардського полку. Через рік, у грудні 1897 р., йому присвоюють чин поручика.

Військова кар'єра Скоропадського складається вдало, але настає 1904 рік – починається російсько-японська війна. Павло Скоропадський, вихований у кращих традиціях офіцерського корпусу, домагається призначення до діючої армії. Його відряджають до Східного загону Манчжурської армії. Командування Східним загonom було задоволене своїм старанним і хоробрим офіцером.

Восени 1904 року він стає командиром 5-ї сотні 2-го Читинського козачого полку Забайкальського козачого війська 3-го Сибірського корпусу. Козача сотня осавула Скоропадського успішно вирішує поставлені завдання. За особисту мужність і хоробрість, грамотне керівництво підлеглими П. Скоропадського було нагороджено золотою Георгіївською зброєю. Ця нагорода особливо цінувалася серед офіцерів Російської імперії, оскільки свідчила про неабиякі воєнні заслуги її володаря.

За особисту мужність і героїзм осавул П. Скоропадський був також нагороджений золотою зброєю – палашем з написом «За хоробрість» з двома темляками – помаранчево-чорним георгіївським і червоним Ордена Святої Анни 4-го ступеня.

Також він заслужив бойові ордени мечами і бантом – Святого Станіслава 3-го ступеня, Святої Анни 3-го ступеня, Святого Володимира 4-го ступеня. Для тих, розумівся на нагородах, це багато про що свідчило. А у гвардії та при дворі на цьому розумілися всі без винятку – від імператора до корнета.

Після війни прославлений бойовий офіцер Скоропадський повертається до рідного Кавалергардського полку ротмістром. Починається мирний період його службової діяльності. Уже в грудні 1905 року імператор Микола II у присутності всього полку оголосив, що за військові заслуги він призначає Павла Скоропадського своїм флігель-ад'ютантом. Такої честі були удостоєні лише кращі з кращих гвардійських офіцерів.

Починається служба на посаді флігель-ад'ютанта. Воднораз він виконує службові обов'язки у Кавалергардському полку, в якому був призначений на посаду командира 1-го лейб-ескадрону. Павло Петрович, як і завжди, старанно виконує свої обов'язки.

4 вересня 1910 р. полковник П. Скоропадський, офіцер Кавалергардського полку, був призначений командиром 20-го драгунського Фінляндського полку, залишаючись флігель-ад'ютантом імператора.

Особовий склад полку з любов'ю і повагою ставиться до свого командира. У квітні 1911 р. П. Скоропадського було призначено командиром лейб-гвардії Кінного полку.

25 березня 1912 р. П. Скоропадському було присвоєно звання генерал-майора і зараховано до Почту Його Імператорської Величності із залишенням на посаді командира лейб-гвардії Кінного полку.

Справедлива вимогливість генерал-майора Скоропадського принесла добрі результати – лейб-гвардії Кінний полк став незабаром однією із найбільш боєздатних частин в армії російської імперії. На початку війни з німцями, 6 серпня 1914 року, Кінний полк генерала Скоропадського відзначився в бою під Краупішкеном у Східній Пруссії. За вміле керівництво полком у бою командир був представлений до нагородження орденом Святого великомученика та переможця Георгія. У представленні було сказано, що генерал-майор Скоропадський, «керуючи центром бойового порядку, не зважаючи на жорстокий артилерійський і рушничий вогонь противника, захопив частину позицій противника і утримав їх, ... чим значно сприяв остаточному успіху». 13 жовтня 1914 р. П. Скоропадського було нагороджено орденом Святого Георгія 4-го ступеня. Він дуже пишався цією нагородою. Вона свідчила про особисту мужність і героїзм її володаря.

За успішні дії 6 жовтня 1914 р. Павла Скоропадського було призначено командиром 1-ї бригади, 1-ї Гвардійської кавалерійської дивізії, яка входила до складу 16-го корпусу 5-ї армії Південно-Західного фронту.

Генерал Скоропадський відмінно справляється з командуванням довіреної йому 1-ї бригади. Влітку 1915 р. він отримує нове призначення – на посаду командира 5-ї кавалерійської дивізії.

У березні 1916 р. його було призначено командиром 1-ї Гвардійської кавалерійської дивізії, а влітку 1916 р. йому було присвоєно чин генерал-лейтенанта. П. Скоропадський успішно командував 1-ю дивізією. Під його вмілим і енергійним керівництвом дивізія самовіддано несла бойову службу. Все це сприяло загальному успіху.

Тимчасово командуючи у жовтні 8-м армійським корпусом, а з середини жовтня до початку грудня 1916 р. – Гвардійським кавалерійським корпусом при обороні на ріці Стоход, генерал-лейтенант Павло Скоропадський відмінно впорався з покладеними на нього бойовими завданнями.

22 січня 1917 р. генерал-лейтенанта Скоропадського призначено командиром 34-го армійського корпусу. В наказі командира кавалерійського корпусу зазначалося: «Розлучаючись з доблесним начальником 1-ї Гвардійської кавалерійської дивізії, прошу генерала Скоропадського прийняти найсердечнішу подяку і найкращі побажання подальших успіхів на новому бойовому поприщі як від мене, так і від всього Гвардійського кавалерійського корпусу»

Ці теплі слова напуття свідчать про велику повагу, якою користувався Павло Скоропадський у своїх підлеглих і начальників на всіх сходинках своєї служби – від корнета до генерал-лейтенанта.

У липні-серпні 1917 р. за наказом командувача Південно-Західного фронту генерала Л. Корнилова П. Скоропадський розпочав українізацію корпусу. Корпус, реформування якого було завершено на початку жовтня 1917 р., до початку 1918 р. залишався однією з найдисциплінованіших і найбоездатніших частин. Корпус Скоропадського не допускав збільшовизованої частини у глиб території України.

Впродовж 1917 р. авторитет Скоропадського як воєначальника значно зріс, і в жовтні 1917 р. на з'їзді Вільного козацтва його було обрано почесним військовим отаманом. У листопаді 1917 р. корпус під командуванням Скоропадського, ставши на захист Центральної Ради, роззброїв поблизу Вінниці другий гвардійський корпус, який намагався в той час прорватися на допомогу більшовицьким частинам у Києві, і під вартою вислав його до росії. Відстоювання генералом концепції української армії на регулярній основі та всезростаюча популярність Скоропадського серед військовиків викликали занепокоєння Генерального Секретаріату УНР. Через розбіжності з керівництвом Центральної Ради та Генеральним Секретаріатом військових справ у питаннях будівництва українських збройних сил Павло Скоропадський 25 грудня 1917 р. подав у відставку.

29 квітня 1919 р. на Всеукраїнському хліборобському конгресі Павла Скоропадського обрано гетьманом України. Було опубліковано «Закони про тимчасовий державний устрій України». Згідно з цим документом замість УНР проголошувалась Українська Держава; вся повнота виконавчої і законодавчої влади переходила до гетьмана України; гетьман призначав отамана (голову) Ради Міністрів; Павло Скоропадський став Верховним головнокомандувачем української армії і флоту.

Після приходу до влади П. Скоропадський приділяв велику увагу розв'язанню економічно-фінансових проблем держави, сприяв створенню системи судочинства, здійснював розбудову Української Держави. У жовтня 1918 р. очолив Вищу земельну комісію, яка мала розбити і провести аграрну реформу. Велику увагу гетьман приділяв формуванню регулярної української армії. Окремим універсалом (від 16 жовтня 1918 р.) відновив козацтво, очолив Велику козацьку раду. Особливо значними були досягнення Скоропадського у сфері національно-культурної політики. Він намагався

українізувати державний апарат і загальноосвітню школу, сприяв створенню в Україні цілої низки національних державних наукових і культурно-освітніх інституцій.

У період правління Павла Скоропадського Українська Держава підтримувала активні дипломатичні відносини з державами Четвертого союзу, дипломатичні місії було вислано до Швейцарії, Фінляндії, Швеції, Норвегії. У червні-вересні 1918 р. гетьманський уряд врегулював взаємні відносини з Доном (Всевеликим Військом Донським), Кубанню і Кримом. 12 червня 1918 р. було підписано прелімінарну мирну угоду з РСФРР, і впродовж літа-осені 1918 р. українська делегація вела переговори з представниками Раднаркому у Києві про укладення мирного договору між обома країнами. У жовтні 1918 р. було призначено представника гетьманського уряду в Румунії. 4-17 вересня 1918 р. П. Скоропадський перебував у Берліні, де мав офіційні зустрічі з вищими посадовими особами Німеччини.

Політика гетьманського уряду, що була спрямована на відновлення дореволюційного соціально-економічного ладу та захист інтересів консервативно-власницьких верств, участь в уряді переважно представників російських партій, деякі з яких мали антиукраїнські переконання, відштовхнула від співпраці зі Скоропадським національно-демократичні сили і призвела до створення 5 серпня 1918 р. опозиційного гетьманській владі Українського національно-державного союзу (у серпні 1918 р. перетворений в Український національний союз).

Діяльність місцевої гетьманської адміністрації викликала стихійним масовий опір українського селянства і робітництва, який придушувався каральними експедиціями відділів Державної варти, підрозділів німецько-австрійських військ та російських офіцерських дружин.

Восени 1918 р. намагаючись стабілізувати становище у країні та віднайти шляхи консолідації суспільних сил з метою зміцнення української державності. Павло Скоропадський активізував спроби досягнення компромісу з українськими політичними силами, що перебували в цей час в опозиції. Але подальші дії Скоропадського стали приводом до початку повстання проти гетьманського режиму, керівництво яким здійснювала Дирекція УНР.

14 грудня 1918 р. П. Скоропадський підписав указ про зречення влади. Після свтупу військ Директорії УНР до Києва П. Скоропадський таємно виїхав до Берліна. Впродовж двох років жив у Швейцарії. Згодом оселився у місті Ванзеє біля Берліна. Входив до Ради присяжних Українського союзу хліборобів-державників, але згодом через розбіжності у поглядах з В'ячеславом Липинським вийшов з цієї організації і разом зі своїми однодумцями заснував Союз гетьманців-державників. Сприяв організації численних філій гетьманських осередків у багатьох країнах світу. Завдяки йому в 1926 р. було створено інститут при Берлінському університеті.

Під час Другої світової війни П. Скоропадський відстоював перед офіційними колами Німеччини інтереси українців, сприяв звільненню з фашистських концтаборів С. Бандери, А. Мельника, Я. Стецька та ін. 16 квітня 1945 р. під час бомбардування станції Платлінг (біля Мюнхена) П. Скоропадського було тяжко поранено. Він помер 26 квітня у лікарні монастиря Меттен (Баварія). Похований в Оберсдорфі.